

4. Index průmyslové produkce

- **Nejlepším obdobím pro český průmysl bylo 1. čtvrtletí 2007 ...**

Situaci v průmyslové výrobě odráží nejlépe index průmyslové produkce (IPP), který je v této studii sledován čtvrtletně v období mezi lety 2006 až 2009. Z následujícího grafu č. 5, kde je uveden index průmyslové produkce v procentech meziročně, vyplývá, že vrcholu český průmysl dosáhl v 1. čtvrtletí 2007, kdy se index meziročně zvýšil nejvíce, o téměř 15 %. Od tohoto čtvrtletí dále se přírůstky průmyslové produkce v ČR ze čtvrtletí na čtvrtletí postupně redukovaly. Od 3. čtvrtletí 2008 se pak přírůstky změnilly v úbytky, které se dále prohlubovaly.
- **... nejhorším zase 1. čtvrtletí 2009**

Příčiny spočívaly v útlumu domácí a především (německé) zahraniční poptávky ve 2. polovině roku 2008. Průmyslová výroba ČR a v užším pojetí výroba zpracovatelského průmyslu je z velké části určována poptávkou na zahraničních trzích. Proto také vývoj zahraničních zakázek (viz následující část práce) v mnohém formuje výkon českého průmyslu. Útlum postihl odvětví s vysokým podílem přímých zahraničních investic orientujících se na vývoz jako byla například výroba dopravních prostředků a zařízení či výroba a opravy strojů a zařízení j. n. Postupně se redukovala i výroba základních kovů, hutní zpracování kovů či výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků. Dna bylo podle posledních dostupných údajů Eurostatu dosaženo v 1. čtvrtletí 2009 (-19,1 %).
- **IPP v ČR neklesal tak prudce od 2. čtvrtletí 2009 ...**

Od 2. čtvrtletí 2009 index průmyslové produkce již meziročně neklesal tak prudce. V posledním čtvrtletí 2009 index meziročně poklesl pouze o 3 %. Za tímto obratem trendu stála postupně oživující se německá ekonomika, kdy se zlepšovala důvěra podnikatelů, začaly se obnovovat zásoby, rostly investice. Z hlediska konkrétních opatření je třeba zmínit zavedení tzv. šrotovného v některých okolních státech (v Německu či na Slovensku). Tento krok pomohl především výrobě automobilů v ČR. Ze zvýšených zakázek automobilového průmyslu těžily i další výroby na něj navázané, např. výroba pryžových a plastových výrobků.
- **... zatímco v EU 27 a Německu až od čtvrtletí následujícího**

Jak již bylo uvedeno výše, evropský a německý trh představuje významné odběratele českého zboží, z tohoto důvodu bude nyní analyzován vývoj indexu průmyslové výroby Německa a EU 27. Tyto dva indexy zaznamenaly rozdílný vývoj, a to i když Německo má v indexu průmyslové produkce EU 27 nejvyšší váhu téměř 26 %. Při bližším zkoumání německého indexu průmyslové produkce je vidět, že vrchol nastal ve stejném čtvrtletí (6,8 %) jako v ČR a rovněž v dalším vývoji zaznamenal sestupnou tendenci. Největší meziroční propad produkce je patrný ve 2. čtvrtletí 2009 (-20,6 %). V posledním dostupném 4. čtvrtletí 2009 se meziroční pokles průmyslu de facto redukoval na polovinu ve srovnání s nejhorším čtvrtletím téhož roku. V průměru zemí EU 27 se vrchol hospodářského boomu (4,5 %) projevil v průmyslu již ve 3. čtvrtletí 2006, tedy o půl roku dříve než v ČR a Německu. Ovšem ještě další rok byl jeho vývoj volatilní. Od konce roku 2007 dále se také v „evropském“ průmyslu projevil souvislý klesající trend ústící až do nejhoršího propadu (-17,3 %) ve 2. čtvrtletí 2009.
- **Vybrané skupiny zemí se lišily v době dosažení vrcholu v IPP, ...**

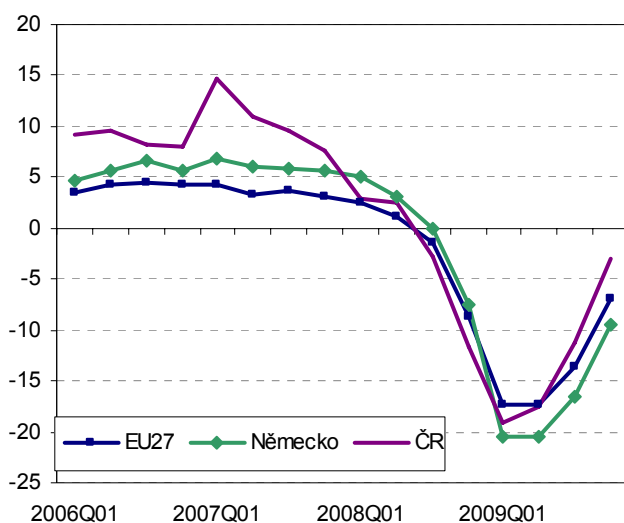
Graf č. 6 nabízí porovnání vývoje indexu průmyslové produkce ČR s vybranými skupinami zemí¹. Z grafu vyplývá opět poměrně synchronizovaný propad průmyslové produkce, s tím, že ale nejlepších hodnot bylo dosaženo v odlišných obdobích. Nejvyšší meziroční hodnoty změny indexu dosáhly například země V4 (obdobně jako ČR) v 1. čtvrtletí 2007, tato hodnota činila 12,9 %. Pobaltské země měly v této době nejpříznivější období naopak za sebou, jelikož jejich meziroční index průmyslové produkce byl meziročně nejvyšší (10,8 %) již v 1. čtvrtletí 2006.

¹ Visegrádská čtyřka (V4) je v této analýze tvořena Českou republikou, Polskem, Slovenskem a Maďarskem. Mezi země západní Evropy (ZE) jsou zařazeny Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemí, Belgie a Irsko. Země jižní Evropy tvoří Portugalsko, Španělsko, Itálie, Řecko. Mezi pobaltské státy (PS) se řadí Estonsko, Lotyšsko a Litva. Indexy uvedených skupin zemí byly získány pomocí vážených průměrů jednotlivých indexů průmyslové produkce. Váha dané země odpovídá váze, kterou jí přiřazuje Eurostat, v souhrnném indexu průmyslové produkce za celou EU 27. Země Visegrádské čtyřky tvořily celkem 6,3 % indexu průmyslové produkce EU 27, země západní Evropy 60,4 %, země jižní Evropy 22,3 %, pobaltské státy 0,4 % a ČR 1,5 %.

- ... naopak nejhlubší pokles se odehrál ve 2. nebo 3. čtvrtletí 2009

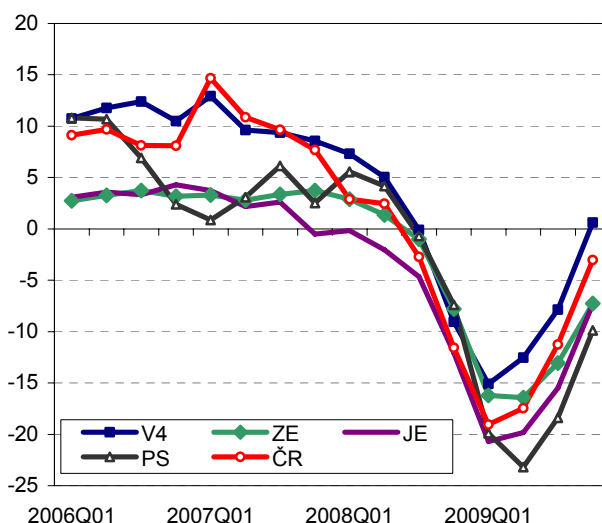
Rozhodujícím obdobím byla téměř pro všechny země druhá polovina roku 2008, kdy se trend definitivně změnil k negativním hodnotám. Jak již bylo řečeno výše pro ČR bylo zlomovým obdobím 3. čtvrtletí 2008. Nejméně příznivých výsledků pak bylo dosaženo v pobaltských státech (-23,2 %) ve 2. čtvrtletí 2009 či jižní Evropě (-20,7 %) v 1. čtvrtletí 2009. Obrat pak nastal vesměs ve 2. nebo 3. čtvrtletí 2009, kdy již propad průmyslové produkce nebyl tak velký jako v předcházejících obdobích. Jako první se průmyslová výroba „zvedala“ v zemích V4, jižní Evropy a ČR. O jedno čtvrtletí déle si naopak musely „počkat“ pobaltské státy a západní Evropa. V posledním čtvrtletí 2009 se dokonce státům V4 podařilo vykázat lehký růst průmyslové výroby o 0,6 %. Zásahu na tom měl příznivý meziroční růst průmyslové výroby v Polsku a Slovensku.

Graf č. 5 Index průmyslové produkce
(v %, meziročně, očištěno o počet pracovních dnů)

Pramen: databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

Graf č. 6 Index průmyslové produkce
(v %, meziročně, očištěno o počet pracovních dnů)

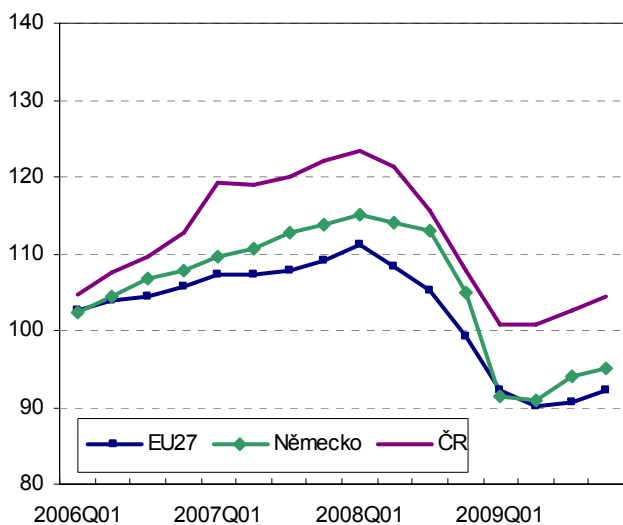

Pramen: vlastní výpočty z údajů databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

- Vývoj IPP z pohledu bazického indexu

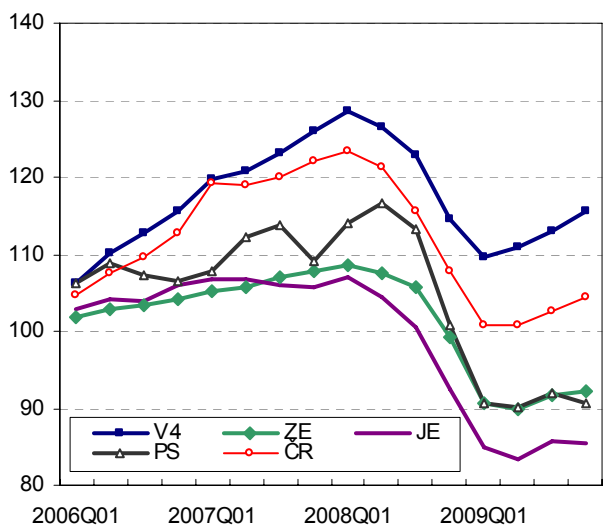
Pro srovnání je uveden i index průmyslové produkce, který je konstruován jako bazický index se základnou průměrného čtvrtletí roku 2005. Z vývoje průmyslové produkce v grafu č. 7 i 8 vyplývá mnohem větší sladěnost jak v porovnání ČR s EU 27 a Německem, tak i s vybranými skupinami zemí. Vrcholu bylo docíleno v 1. čtvrtletí 2008, kdy všechny země a skupiny zemí vykázaly nejvyšší hodnotu indexu. Nejlépe se v tomto období vedlo státům V4 s hodnotou indexu 128,6 % a také ČR (123,3 %). Výjimku představovaly pobaltské státy s nejlepší hodnotou až ve 2. čtvrtletí 2008. Naopak nejnižší hodnoty bylo opět synchronně dosaženo ve 2. čtvrtletí 2009. Země jižní a západní Evropy a Pobaltí patřily k nejvíce postiženým. V druhé polovině roku 2009 se již index průmyslové produkce zlepšoval. ČR a dalším zemím středoevropského regionu (V4) se podařilo nikdy neklesnout pod úroveň průměrného čtvrtletí 2005 ve sledovaném období.

Graf č. 7 Index průmyslové produkce
(2005=100 %, sezónně očištěno)

Pramen: databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu

Graf č. 8 Index průmyslové produkce
(2005=100 %, sezónně očištěno)

Pramen: vlastní výpočty z údajů databáze Průmysl, obchod a služby Eurostatu